

STAROVĚKÝ EGYPT A POSMRTNÝ ŽIVOT

Egypt se zrodil na řece Nil. Starověcí Egypťané věřili, že vody Nilu pocházejí z pravěkého oceánu zvaného Nun. Z tohoto oceánu podle nich vzešel život sám. Díky Nilu se vyprahlá poušť proměňovala v pozemský ráj. Starověcí Egypťané řeku Nil využívali k nejrůznějším činnostem. Rybařili a plavili se po řece a také byli zdatní lovci.

Každý rok byli Egypťané na březích Nilu svědky zázraku. Vždy v červenci se totiž řeka rozvodňovala do přilehlých oblastí. Tyto záplavy zúrodnily půdu a na této půdě založili starověcí Egypťané první zemědělskou civilizaci, která je lidstvu známá.

Starověcí Egypťané se s oblibou radovali a o radostech života s potěšením mluvili. Život se podle nich měl užívat zplna. Dokud nenadešel čas smrti. A smrt panovníka pro starověké Egypťany představovala velké nebezpečí. Pokud by země byla bez krále, hrozilo, že se jí zmocní chaos a další den nebude moci vyjít slunce. Starověcí Egypťané totiž věřili, že slunce je koule, která se každý den objevuje při úsvitu a mizí při soumraku. Během noci se sluneční bůh Re spolu se zemřelým panovníkem vydává na dvanáctihodinovou nebezpečnou cestu podsvětím. Jak tato dobrodružná cesta probíhala, se dozvíte v dalším textu.

Tělo zesnulého faraona se ale muselo na posmrtný život připravit. Bylo mumifikováno. Na mumifikaci dohlíží bůh s hlavou šakala, Anubis. Tento bůh bude doprovázet zesnulého faraona do posmrtného života. Tělo faraona bylo zabaleno v pruzích lněné látky. Kněží na ně pokládají amulety a další cenné předměty. Připravovali tak faraonovi magické brnění a faraon se mohl vydat na složitou cestu do posmrtného života. Nakonec na faraonův obličej přiložili zlatou masku, do které byly vyryty magické kletby. A král je připraven.

Tipy do výuky

Vyučující se studenty diskutuje o dojmech z výstavy, může se zeptat, jak se studenti na výstavě cítili, zda měli pocit, že se přenesli do dob starověkého Egypta, a co je nejvíce zaujalo. Vyučující může rovněž vést debatu o významu starověkého Egypta pro naši společnost a diskutovat se studenty následující otázky:

- Chtěli byste žít ve starověkém Egyptě?*
- Jaký význam měl posmrtný život pro starověké Egypťany?*
- Jaké jiné představy o posmrtném životě znáte a jak se liší od představ starověkých Egypťanů?*
- Jakou výbavu do posmrtného života byste si přáli vy sami?*
- Proč bylo nutné zesnulého panovníka do posmrtného života dobře vyzbrojit?*

OBJEVENÍ TUTANCHAMONOVY HROBKY: HOWARD CARTER VYPRÁVÍ

Jmenuji se Howard Carter a jsem archeolog.

Poprvé jsem Egypt navštívil, když mi bylo 17 let. Moc jsem toho o něm tehdy nevěděl, ale byl jsem světem starověkého Egypta uchvácen. Již tehdy jsem prováděl archeologický výzkum a objevy, které jsem viděl, jsem se snažil popsat. Jednoho dne jsem uviděl ten nejúžasnější z nich. Byl to skutečný zázrak.

V průběhu staletí byla mnohá egyptská archeologická naleziště vykradena hledači pokladů a lupiči. My archeologové jsme vždy snili o tom, že najdeme hrobku, která zůstala nepoškozená. Mně se tento sen měl splnit. V roce 1917 mě jeden bohatý britský lord požádal, abych vedl jeho vykopávky v Údolí králů. Jak jistě víte, Údolí králů před třemi a půl tisíci lety sloužilo jako hlavní pohřebiště starověkého Egypta. Mnoho lidí bylo přesvědčeno, že v Údolí králů už nic nezbylo. Avšak já jsem cítil, že tam na mě ještě něco čeká.

4. listopadu 1922 se před námi objevila neznámá zeď. Kam asi vede? Byla zapečetěna otiskem devíti šakalů, symbolů strážce pohřebiště. Komu asi hrobka patří? Kopali jsme dále a před námi se objevila kartuše (oválný rámeček se jménem panovníka), která patřila Nebcheperure. To bylo jedno ze jmen Tutanchamona. Usilovně jsme kopali dál. 26. listopadu jsme stanuli před další zdí. Udělal jsem malinkou škvírku a nahlédl jsem dovnitř. Oněměl jsem úžasem. Lord Carnarvon se mě s obavami zeptal: „Vidíte něco?“ „Ano,“ odpověděl jsem. „Úžasně věci...úžasně věci.“ Krása hrobky mě oslnila. Nalezli jsme zde více než pět tisíc předmětů – oblečení, zbraně, vozy, postele, šperky... Vše, co je nezbytné pro posmrtný život. S kolegy jsme se pustili do práce. Všechny předměty jsme fotografovali a pečlivě dokumentovali. 16. února 1924 nastal okamžik otevřít poslední sarkofág.

Tipy do výuky

Studenti na základě textu vyplní imaginární rozhovor s Howardem Carterem. Následně jej mohou ztvárnit jako krátkou inscenaci a simulovat např. rozhovor v televizi či rádiu. Na aktivitu lze navázat diskusí o práci archeologů, o archeologii jako vědě, o tom, jak mohou být archeologické poznatky aplikovány do dnešní doby.

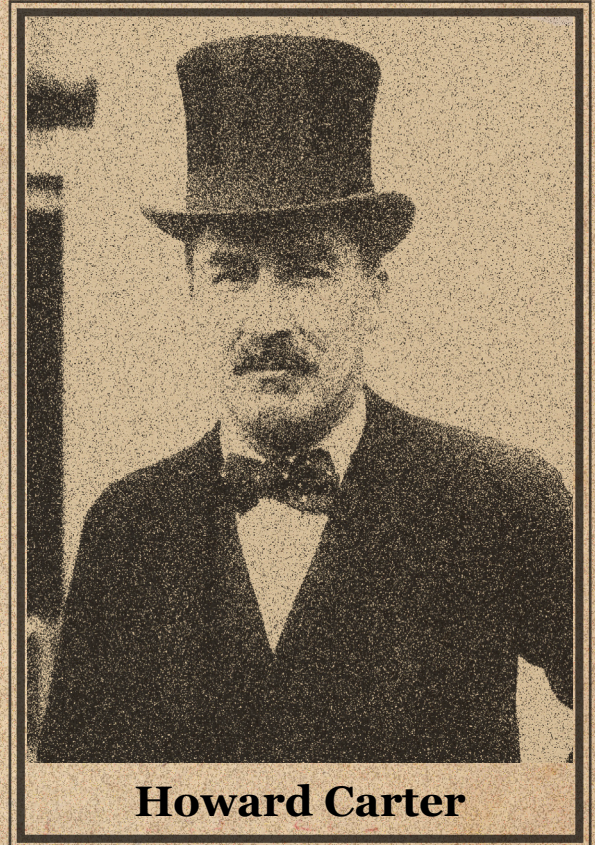
Na základě textu vyplňte fiktivní novinový rozhovor s Howardem Carterem.

HOWARD CARTER: Viděl jsem úžasné věci

ROZHOVOR

Dobrý den, pane Cartere, děkujeme Vám, že jste si udělal čas na rozhovor pro naše noviny. Pane Cartere, kdy jste se poprvé dostal do Egypta? Jaký na Vás udělaly starověké památky dojem?

Kde a jak Vaše archeologické práce probíhaly?

Co například Tutanchamonova hrobka skrývala?

Svět obletěla zpráva o Vašem mimořádném nález. Jak jste hrobku vůbec našel? Jaký jste u tohoměl pocit?

CESTA SLUNEČNÍHO BOHA REA NA BÁRCE PODSVĚTÍM

Starověcí Egypťané věřili, že slunce je koule, která se každý den objevuje při úsvitu a mizí za soumraku. Během noci se slunce vydává na dvanáctihodinovou nebezpečnou cestu podsvětím. Cesta slunce měla pro Egypťany zásadní význam. Pokud by se totiž slunci nepodařilo všechny nástrahy této cesty zdolat, slunce by další den nevyšlo a jejich svět by zůstal ponořen ve tmě a v chaosu a zanikl by. Sluneční bůh Re vykonával tuto pouť v bárce společně s mnoha dalšími bohy a panovníkem. Pojdme se společně na tuto dvanáctihodinovou cestu Duatem, egyptským podsvětím, vypravit.

Zapadá slunce a bůh Re společně se svou družinou a panovníkem se vydává do Duatu na cestu podsvětím. Bárku zdraví paviáni, kteří vriskají nadšením nad příchodem slunce, které přineslo světlo do temnot podsvětí. Sluneční člun pokračuje ve své cestě a ostatní bohové se přidávají k výpravě. Člun pluje vodami boha podsvětí Osirise a dostává se k poušti, kde vládne pohřební bůh Sokar. Člun se mění v hada a pokračuje ve své cestě po písku. Hada se plazí skrytými tunely, až se dostane k Sokarově jeskyni. Jeskyně pluje po ohnivém jezeře, kde plavou duše zatracených.

Jeskyňi střeží čtyřhlavý had. Přichází šestá hodina nebezpečné cesty. Temnota je na svém vrcholu a výprava čelí nejtěžší zkoušce. Reově výpravě se postaví had Apofis, který je připraven ji zastavit. Had je tak silný, že bohové v boji proti němu musí spojit své síly. Bůh Re se spojí s bohem Osirisem, králem mrtvých a strážcem všech tajemství Duatu, egyptského podsvětí. Had Apofis dorazil a chce ukončit cestu boha Re. Pokud se bárka dostane na pevninu, vesmír bude vtažen do pravěké temnoty. Slunce další den nevyjde. Sluneční výprava bojuje s vypětím všech sil. Apofis je probodnut ostrím. Výprava se vrací zpět ke světlu. Ještě ale není vyhráno. Procesí boha Re překročí hluboké vody, kde na hladině plavou těla utonulých, která čekají na důstojný pohřeb. Pouze Hor, bůh nebes, je může zachránit a znovu oživit. Cesta boha Re je u konce. Ve dvanácté hodině se bůh Re naposledy promění, tentokrát se z něj stává slunce v podobě brouka skaraba. Je připraven vystoupat v novém úsvitu, který přinese světu světlo.

Tipy do výuky

Text je možné uchopit jako podklad pro zprostředkování zážitku, kterým si studenti upevní své znalosti z výstavy. Současně se budou moci v textu lépe orientovat. Mladší žáci určí na základě textu hlavní postavy příběhu a tyto postavy pak mohou nakreslit, vymodelovat či vyrobit jako loutky. Je také možné zadat studentům, aby na základě textu napsali scénář ke krátkému divadelnímu představení, případně aby příběh sami zahráli. Příběh mohou žáci rovněž ztvárnit jako komiks.